

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Vicelanråd

Harry Jansson

Föredragande

Rättssakkunnig

Anna-Lena Sjöberg

Justerat

Omedelbart

Nr 141

Statsrådets skrivelse till riksdagen om
Europaparlamentets resolution om
reform av EU:s valakt: förslag till rådets
beslut om allmänna direkta val av
ledamöter av europaparlamentet

ÅLR 2022/6512

624 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande till Statsrådets kansli och Justitieministeriet enligt **bilaga 1**.

Hänvisning

Statsrådets kansli
heli.siivola@gov.fi
johannes.leppo@gov.fi

Kontaktperson
Anna-Lena Sjöberg

Justitieministeriet
arto.jaaskelainen@gov.fi

Ärende

Utlåtande över statsrådets U-skrivelse till riksdagen om Europaparlamentets resolution om reform av EU:s valakt

Bakgrund

Vid sitt plenarsammanträde den 3 maj 2022 antog Europaparlamentet sin resolution (2020/2220(INL)), där Europaparlamentet föreslår Europeiska unionens råd att EU:s nuvarande valakt om Europaparlamentsval (76/787/EKSG, EEG, Euratom) ska upphävas och ersättas med en helt ny valakt av EU. Europaparlamentet har som mål att den nya valakten ska gälla under valet till Europaparlamentet 2024.

I resolutionen är en unionsomfattande valkrets det centrala förslaget och den mest betydande ändringen jämfört med nuläget. I den unionsomfattande valkretsen ska sammanlagt 28 ledamöter väljas till Europaparlamentet. Ledamöterna ska väljas utöver de ledamöter (705 i nuläget) som väljs i varje medlemsstat. Det innebär att det antal ledamöter i Europaparlamentet som tilldelats varje medlemsstat åtminstone inte för närvarande minskar. Efter valet 2024 ska det vara Europeiska rådet som ska fatta beslut om antalet ledamöter i den unionsomfattande valkretsen samtidigt som det fattar beslut om det antal ledamöter av Europaparlamentet som väljs i varje medlemsstat. Enligt artikel 14.2 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) får antalet ledamöter av Europaparlamentet inte överstiga 751.

Justitieministeriet har den 17 augusti 2022 sänt U-skrivelsen om resolutionen för kännedom till Ålands landskapsregering, ingen begäran om utlåtande har skickats.

Landskapsregeringens ställningstagande

Landskapsregeringen understryker att det är hög tid att Åland ges den plats i Europaparlamentet som Åland har rätt till och som utlovats av den finländska regeringen.

Landskapsregeringen delar statsrådets bedömning att om förslaget antas innebär det ett behov av betydande ändringar i Finlands vallag (714/1998). En sådan revidering av vallagen ser landskapsregeringen som en utmärkt möjlighet att samtidigt ändra vallagen så att Åland erhåller en plats i Europaparlamentet. Ålands deltagande i den nationella beredningen av EU-ärenden uppväger inte det faktum att Åland i betydligt högre grad än Finland har överlåtit stora delar av sin kompetens att självständigt besluta om sina angelägenheter till unionen. Bara genom en egen representation har Åland en faktisk möjlighet att tillvarata sina intressen. En åländsk plats i Europaparlamentet behövs för att rätta till det demokratiska underskott som nu råder.

Landskapsregeringen konstaterar vidare att det inte finns något i förslaget som hindrar Finland från att dela upp landet i valkretsar.

Landskapsregeringen noterar att Statsrådet motsätter sig Europaparlamentets förslag om transnationella listor och således motsätter sig en övergång till ett system som är närmare en direkt proportionalitet. Finland har idag fler platser i Europaparlamentet än vad befolkningsantalet skulle räcka till i ett val med direkt proportionalitet. Att Åland skulle beredas en plats skulle alltså ligga helt i linje med det nuvarande systemet som också Statsrådet står bakom

Landskapsregeringen noterar även att det i U-skrivelsen på sid 8 felaktigt anges att landskapsregeringen år 2006 och år 2018 förelade riksdagen ett initiativ enligt 22 § i självstyrelselagen till ändring av vallagen så att en ledamot ska väljas till Europaparlamentet i Ålands valkrets. Det är lagtinget och inte landskapsregeringen som förelagt riksdagen initiativet.

Avslutningsvis vill landskapsregeringen framhålla att statsrådet utgående från självstyrelselagens stadgande i § 28 i ett tidigt skede borde ha skickat en begäran om utlåtande över U-skrivelsen till landskapsregeringen i denna för Åland mycket viktiga fråga. Att enbart delge statsrådets skrivelse för kännedom är inte acceptabelt då ärendet är av särskild betydelse för Åland.

Landskapsregeringen utgår ifrån att landskapsregeringens position noteras i regeringens U-skrivelse till riksdagen.

Vicelantråd

Harry Jansson

Rättssakkunnig

Anna-Lena Sjöberg

FÖR KÄNNEDOM Europaparlamentariker Nils Torvalds, celinda.nordqvist@europarl.europa.eu
Riksdagsledamot Mats Löfström, carolina.wiklund@riksdagen.fi
Ålands lagting, Självstyrelsepolitiska nämnden, carina.strand@lagtinget.ax
Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel, anton.nilsson@formin.fi